

GAZDATISZTEK LAPJA

A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
 MEZŐGAZDASÁGGAL ÉS ERDÉSZETTEL FOGLALKOZÓK NYUGDIJINTÉZETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
 MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ára : Egész évre 2 forint.	Szerkeszti: JESZÉNSZKY PÁL, AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET TITKÁRJA, A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK ÉS NYUGDIJINTÉZETÉNEK ÜGYVÉBTŐJE.	Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, IX., Üllői-út, „Köztelek“.
---	--	---

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének és a Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézetének tagjai ingyen kapják. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagdíja egész évre 5 frt, gazdasági segédítiszteknek 2 frt 50 kr.

Tagdíjnyugtázás.

Az 1902. évre tagdíjait május 24-től június 16-ig beküldötték: 10 koronát: Beck Lajos, Csontos Ferencz, báró Dingelstedt Ernő, Herbszt Mihály, Kaufmann Kálmán, Koltay József, Kotosmann Simon, Nerolda Antal, Oberländer Sándor, Papp Károly, Schönwald Gyula. 5 koronát beküldött: Novák Antal. Hátralékot fizetett: Novák Antal 5 koronát.

A Georgikon.

Dicsően szép, napsugaras, vidám, megnyugtató kép merül föl lelki szemünk előtt a Georgikon név hallatára. A remek tudományi országrész, viruló nagy és kiesi gazdaságaival, óriási erő gabona-tábláival, melyeken futkározó édes szellők üzik hullámos játékaikat, roppant kukoricaföldekkel, lovasombert fölöző magasságu e világszöld rengetegekkel, smaragd zöld rétek, legelők, mezők végtelenségével és e keretben a háziállatok minden nemének jeles tenyésztésű óriás tömege s a képnek koronája: maga az ember, amint a természet minde fölséges jelensége, adománya megjeleneése fölött böles nyugalommal, szorgos tevékenységgel, a nemzet elpusztíthatlan jövőjében, önmagában s az Istenben való szent bizodalommal s békés megelégedéssel uralkodik: ur, paraszt egyformán. Amint büszke kedvteliséssel tükrözi vissza e képet a remek Balaton végtelenné látszó kék vizeinek fényes tükré s amint messze északfelől bámulva, irigykedve nézi, köszönti a sötét erdő-rengetet: a Bakony.

E gyönyörű kép merül föl lelkemben a Georgikon szó hallatára, még gyermekkoromból, mikor megszűnt már az uri jog, a jobbágság, de még virulva álltak az ősi nemesi gazdaságok s virultak a parasztfalvak terjedelmes, szorgalmasan művelt határaikkal. S a nagy Fesztits neve hallatszott dicsőítve, áldva mindenütt, aki hatalmas példájával, halhatatlan alkotásaival új lelket adott a magyar földnek s új erőt a magyar önfentartási tevékenységnek, először szűkebb hazájában a kies dunántúli részen, hogy e lélek s ez erő folytonos izmosodásában, terjedésében kiható legyen aztán az egész magyar földre, az egész magyar nemzetre.

Gróf Fesztits György! A szürke gróf. Egyszerű, igénytelen, pompát, fényt, dicsőítést nem kereső, udvari ragyogást magától elvető vidéki földesur, akinek külsején, modorán, egész valóján senki sem láthatta meg, hogy vagyonára indiai nábob, meggyőződésére, jellemerejére nézve pedig horatiusi egész ember, kit nem tántoríthat meg a népszerűség hízelgése vagy elfordulása s nem rémíthet a magasságok bosszujának mennykődobálása. S akit aztán egy dicső tevékenységben lefolyt élet alkonyán mégis körülragyog népének, királyának bámuló tisztele, ragyogó lelkesedése s akinek emléke fölött elhamvadhatlan fényű boltozatként ivellik: nemzetének örök szeretete s megbecsülése, a sohasem muló, de mindig növekvő népszerűség. Mint a költő mondta: alakja mind nagyobb lesz, amint térben, időben távozik . . .

Ki hitte volna ezt akkor, jó másfélszáz év előtt, mikor a Zalába beházasodott magyar-szlavón turopolyai kismemesnek a felesége Bornemissza Erzsébet jussával dugszaggá lett első Fesztits György fia elvette magától a huszárezredesi rangot, az udvar kegyét, mint kegyvesztett, mint száműzött érkezett vissza a Balaton mellé. De nemsokára nemzeti nimbusz koszorúzta nevét, bámuló tisztelet meleg fénye sugarazta körül, midőn nyilvánossá lett, hogy hazája ügyéért, a nemzet katonasága magyar jellege érdekében történt merész kiállításáért érte a kegyvesztés. Így aztán megtörtént vele, hogy a népies mondásként amit vesztett a réven, bőven megnyerte a vámon, anélkül, hogy busult volna a veszteségen és kereste volna a nyereséget. Az egész vármegye hódoló tisztelettel járult Fesztits György gróf elé, akiben mindenki azonnal a letűnt kurucz-hősök szellemének megújodását vélte látni. A sok nyakas kurtanemes ott tul a Dunán, akik közt sóhajva, a szemekből fényt, könnyet ragyogtatva szálltak a regék a letűnt vérbefult magyar szabadság harezairól, a hőskről, kik száműzve messze idegen földön hallgatták a tenger mormolását s hajh, mit sem hallhattak a nemzet ügyének jobbrafordulásáról. . . A nemesi kuriákon, ahol rozsdásodtak a harezban esorbult ősi fringiók s ahol eldugva foszladoztak a dicső Rákóczy-küzdelmek dicsőséges zászlainak darabjai, még mindig mindig vártak egy új hőst, egy új Beresényit, ki belefújjon a szabadság új küzdelmének tárogatójába. S mikor feltűnt köztük Fesztitsnek a nemzeti elismerés nimbuszától körülvevő alakja, vágyva, remélve kérdezte mindenki: nem ő lesz-e az?

De Fesztits György szellemében nem volt egy szikrányi rebellis vonás sem. Küzdelemben kezdett, küzdelemre hívott fel, küzdelemre mutatott példát, de e küzdelem ezéje békés volt: e küzdelem a nemzeti kultúra terén volt megvívandó. Mivelni a hazaföldjét okosan, ezéltudatosan, hogy annak nyomán a nép-, a nemzetvagyonosodás álljon elő, nevelni, tanítani, az ismereteket, a fölvilágosodást terjeszteni, a vallásosságot, az ősi magyar erkölcsöket fentartani, izmosítani s aztán a biztos talajon növelni a nemzeti szabadság s függetlenség fáját; ezek voltak azok a teendők, melyeket a kis szürke gróf, a nagy jeles ember maga elé kitűzött s amelyek kiküzdésére példát adott s nemzete jobbjait fölhitte.

Példaadásának, a békés küzdelemre való föl-hívásának dus eredménye volt. Közigazság lett csakhamar, hogy az a legjobb hazafi, ki anyját, a szülőföldjét szereti legjobban, ki mindennapi munkával műveli, arczának verejtékével áztatja, mert az a nemzetnek táplálója, izmosítója, jövőjének legbiztosabb záloga. S egyéniségének értékét magasra emelte az a fölismerés, hogy aki a népet földművelésre tanítja, kenyeret s aranyat az embereknek, az országnak hasznos polgárokat nevel, hatalmassá teszi a magyar királyt s nagygyá emeli a magyar nemzetet.

S volt fölséges arra való, a munka eredménye biztosítékait magában hordó eszköze működésének. Magyarországot bőven megáldotta az Isten a természet kincsével. Földjé-

nek széles töretlen mezőit nyájak, gulyák legeltek ugyan századokig. Szántóin jobbágyok robotoltak s a vitézlő nemes nemzetes urak kevés gonddal intézték a föld művelésének, gyümölcsöztetésének alárendelt fontosságának tartott ügyeit. A török dulásból lassan emelkedett az ország a magasabb európai műveltség fokai felé s csak kevesen voltak, kik előtt a vesztett esaták s veszendő szabadság után a nemzet megmentése s az ország fölvirágoztatása derengett volna, mint elérendő cél s ezek előtt is homályban voltak a kivívásra alkalmas módok. Néhány álmodozó pap- és szerzetespóéta, költők, akik a nemzet romlása felett elbusulva dörögtek s a magyar renaissanczéről bánatosan ábrándoztak.

Ez álmodozók álmai idején lépett föl a nagy Fesztits, mint pozitív erő, ki tisztában van ezéjával s tisztában van eszközeivel. Meg-hasonlott a bécsi kormányynal, kardját leoldotta s hazament Keszthelyre szántani, vetni. De nemesak szántani, vetni, aratni s fáradságának gyümölcsét megszedni, gármadába gyűjteni. Óriási jövedelméből Dunántul kis-királya lehetett volna, uralkodhatott volna majdnem korlátlanul előéletének fényes nimbuszában, a keszthelyi várpolota kapuján kitűzött pallos kevély égíse alatt. Ő azonban nemzete érdekében akart dolgozni, példát mutatni. Amit külföldön látott, okos észszel megfigyelt, azt meghonosítani is igyekezett gazdaságában, kézzel-foghatólag, szemmel láthatólag bizonyítva, hogy a gazdalkozás nemesak gyakorlat, apáról-apára szálló hagyomány, hanem folytonos tökéletesedésre, evolúzióra képes tudomány is. Minden józaneszü által könnyen felfoghatóvá tette, hogy megismerni a földet, annak művelési módjait, jövedelmezőségének föltételeit, a munkába rendszert hozni s a hasznos ezélt józan ügyességgel elérni csak ugy lehet, ha tanulunk s tudunk.

S hogy nemzete tanulhasson, gazdasági iskolát alapított, az első egész Európában, melyet keresznevéről Georgikonnak neveztek el. E gazdasági iskola alakulása után pár év múlva nyüzsgött a dunántúli földbirtokosok, gazdatisztek tanulni vágyó ifjaitól s az iskola tanítására s nagy alapítójának példaadására rövid idő alatt virágzóra változott a Dunántul képe. S azóta, egy század alatt e példaadás nyomán mekkora nagyot haladt a földművelés Magyarországon! El se lehet képzelni, ki se lehet számitani, meg sem lehet becsülni. Négy nemzedék tünt le azóta s a gróf Fesztits által alapított intézet egyre küldi szét a gazdalkozás apostolait, hogy mindenütt dolgozzanak, buzdítsanak, példát mutassanak. Áldás van a nagy György gróf művén s a magyar nemzet áldja is a nagy alapító emléket.

A nemzeti gyarapodás kultúra uttörő nagy feledhetlen hősei közt a szürke gróf volt az első, a példaadó: gróf Széchenyi István, a nagy reformátor utána következett. Magyarország kulturtörténetében s politikai történetében e két név örökké ragyogni fog, mint álló csillag.

Gróf Széchenyi István életét s befejezését a végzet tragikussá tette. Nemzete őt a leg-

nagyobb magyar nevének tisztelt s ez az ő igazi monumentuma, mint a nagy Mátyás királyé a halála után főlzármányait s maig is élő mondás: meghalt Mátyás király, oda az igazság! Gróf Festetics György életalkonyát édes derű, általános meleg szeretet s tisztelet környezte. Látta tanítványainak sürgő áldásos munkáját a magyar nép fölvirágoztatásában hazaszerte, látta már a biztató eredmények első zengéit is, körülte befolyása s bő áldozatkészsége folytán a magyar kultúrának, a finom s pallérozott világnak édes gyümölcsei ékeskedtek: magyar dal, fejlődésre törekvő magyar zene zengett híres *zenés iskolájában* s versengve gyűlték udvarába az akkori összes magyar költők, kiknek fejedelmét a nagy *Berzsenyi* Dánielt eléje járulva, levett kalappal fogadta a királyi kincesek ura s mert az ő példáján lelkesült főurak pártfogásával fejlődésnek indult a magyar irodalom is, a keszthelyi költői ünnepeken, a nagy gróf által életre hívott *magyar Helikonon* zengett a szárnyaló verses beszéd a magyar nemzet dicső multjáról s még dicsőbb jövődjéről...

Emlékszobra ott ragyog már Keszthely közepén, Kö, érez romlandó, megörli századoknak foga, de az ő emlékét nem is e szobor, hanem tetteinek summája s azoknak a nemzet jelenére is még mindig élő kihatása őrzi meg örökre a nemzet szívében s történelmének s históriájában.

n.—

A gazdasági szakképzés.

A gazdasági szakképzésnek, melyet csak az iskolák adhatnak meg, hasznosságát és szükségességét ma már minden elfogulatlanul s komolyan gondolkodó elismeri. Ezt tehát nem szükséges bizonyítani. De annál többet lehet szólni a felsőbb gazdasági iskolákból kikérülőeknek egzisztenciájáról, lévén azok tulajdonképpen gazdasági pályára készülő emberek.

Van ugyan már gazdasági törvényünk, mely a szakképzett gazdáknak bizonyos előnyöket biztosít; de a gazdasági helyzetét csak oly szomorúságosan bizonytalan maradt, mint volt. Tetszés szerint elbocsátható, érdemleges kárpótlás nélkül. Akár éhen pusztulhat el családjaival együtt, minden hibája nélkül is. Szükséges azért közvetett módokról gondoskodni, mely létfontosságukat biztosabbá tegye.

Ezen módok egyike volna a gazdasági nyugdíjigényének biztosítása, melyet különféle sajnálatos körülmények folytán, csak kormányi intézkedésekkel lehet általánosan megvalósítani. Várjuk is ezt. De tartunk is tőle. Attól tartunk ugyanis, hogy valamint a gazdasági törvénynél úgy itt is opportunisztikus elvek érvényesülnek. A megoldás elégtelen leendő felutón marad. Egy másik mód volna a gazdasági egzisztenciájának biztosítására, a gazdasági szakképzés módosítása. Amely magában véve is, úgy mezőgazdaságunk, mint hazánk nagybirtokosainak hasznára szolgálna.

Nézzük erre nézve mindenekelőtt a mostani állapotokat.

A gazdasági felsőbb iskolák fölös számban bocsátják ki a gazdasági pályára készülőket. Ugy, hogy azoknak csak kisebb része talál hivatásának megfelelő térére. A többi más pályára terelődik hivatatlanul, vagy elzúlik. Egy türethető gazdasági állásra számtalan pályázó. Ez tehát természetellenes, káros állapot, ez a gazdasági szakképzésnek a célja nem lehet; sőt egyenesen célévesztett dolog. (E sorok írója 19-ed magával végzett egyik felsőbb gazdasági iskolában, kik egy-kettő kivételével mind a gazdasági pályára készültek, telve igyekezettel, reményvel. Mikor azután csak 5 év multán összejöttek, a gazdasági pályán volt még 4. mondj négy, a többi pedig mint postás, vasutas, irnok, vagy családja s más nyakán élve, várta, kereste hol találhat megélhetésre.)

Ennek pedig egyik oka a szakiskoláknak szabályzata.

A négy felsőbb gazdasági tanintézetbe felvételre ugyanis elegendő 6 középiskolai osztálynak bármily keserves elvégzése. Így azután sokan, akik tovább nem halladhatnának, tehát feleslegesen mennek a gazdasági intézetre. Ami eltekintve a felesleges számtól is, helytelen. A kívánt gazdasági tanulmányok ugyanis ma már oly terjedelműek és szelleműek, hogy azoknak kellő felfogására, nem a középiskolai alsóbb osztályoknak jól-rosszul elvégzése, de az egész alapot megadó érettségi bizonyítvánnyal járó szellemi és testi fejlettség szükséges. Mert mondjuk ki azt is nyíltan, miként általában szólva, a gazdasági felsőbb iskolákból kikérülő ifjak, nem felelnek meg eléggé az életben, a mai fokozott sokoldalú kívánalmaknak. Egy gazdasági felsőbb iskolánkban ugyan megvan a szükséges teljes középiskolai végzettséget kívánó felvételi kellék, hanem ott meg csak két év az iskolai tanfolyam; ez pedig ismét nem elég a kiterjedt szaktanulmányok alapos elsajátítására. Az itt érvényben levő előleges gyakorlatban töltendő egy év, a viszonyokat ismerők előtt illuziózus, kétes értékű, a szükségesnek tartott harmadik évi iskolai tanulást nem pótolja.

A tapasztalatból eredt meggyőződésünk szerint, a felsőbb gazdasági iskolákra felvételre érettségi bizonyítvánnyal bíró szükségesség, a tananyag elsajátítására pedig három évi iskolai tanulás.

Kívánatos emellett, miként a tanulás, a rendszabályok szigoritassanak. Óhajtható, hogy a fontos mezőgazdasági szaktantárgyak alapos és részletes tanítására aránylag több idő fordíttassék. Czél szerű volna végül, hogy azoknak, akik a gazdasági pályára készülnek, vagy akik hallgatni akarják, külön gazdasági órák is adassanak; hol sok olyan tanítást lehetne adni, melyek a gazdasági életben s foglalkozásban szükségesek, de a gazdasági tantárgyakra nem tartoznak. Hogy mint például a katonatisztet nevelik arra, hogy tisztai jellemét, becsületét, hűségét és kötelességét mindenekelőtt helyezze, a kartársi szellemet ápolja, egymást segítse és gyámolítsa; ép úgy kellene arra oktatni a gazdasági életet is. Megismertetni a sajátos gazdasági körülményekkel, a megkívánt magaviselettel. Az irodai s gazdasági dolgaival. Munkásokkal, cselédekkel bánásmóddal. Üzleti szokásokkal stb. Mindez kellően eszközölve, nagyon hasznos utra való lenne, az élet ismeretlen nehéz útján. Melyekről a fiatal ember most ha hall is s itt-ott valamit lát is; de igazi tudással előre nem bír, pedig sokszor tehetsége érvényesüléséhez szükségesek ezek.

A változó gazdasági szakképzésnek átalakításával, mely a felsőbb iskoláknak kevesebbségét, koncentrációját is maga után vonhatná, ami épenséggel nem volna baj s amely átalakítás a mezőgazdaságnak s a nagybirtokosoknak csak hasznára volna: a gazdasági pályára lépőknek felesleges száma, kétségenkívül jóval kevesebb lenne. Azoknak emellett szellemi és erkölcsi értéke növekednék. Gazdatisztre pedig, habár kisebb mérvben (ami sok tekintetben szomorú viszonyoknak a jele) beláthatatlan idő-kig szükség van. Ugy, hogy bekövetkezne ezen indirekt uton is az, hogy a gazdasági is jobban megfontolható, hogy hova köti le életét, munkásságát, hogy ezért ő is kiköthesse egzisztenciájának biztosítását.

Persze sokak előtt még ma is legalább is nagyon merészen hangzik az, hogy még a gazdasági is feltételekhez köthesse magát! Pedig hát ez nagyon természetes, emberi dolog.

Mert hiszen az nem állhat másból, mint-hogy kapjon annyi fizetést, amennyivel magát s családját tisztességesen fentarthassa, ha munkaképtelenné válik vagy meghal, ő vagy családja megfelelő s elegendő nyugdíjat kapjon és hogy tetszés szerint vagy rajta nem álló körülmények folytán kenyerétől érdemleges kárpótlás nélkül megfosztassék.

Oly méltányos s jogosult kívánalmak ezek,

melyek biztosítéka nélkül, más hasonló magasabb képzettséget kívánó hivatalnoki pályát el sem lehet képzelni. Amelyeket egyes humánus nagylelkű nagybirtokosok ma is megadnak, de rendszerint ezek a kevesek is a változhatlan bizonyosság híjával. A gazdasági egzisztenciája ma ily helyen is kétséges, keble elszorul, ha az esetleges jövőre gondol. Más helyekről e tekintetekben jobb nem is szólni.

A gazdasági szakképzésnek ezen említett átalakításával, melyet nem egyszer már mások is hangoztattak s mely magában véve is mint kimutattuk hasznos és kívánatos lenne: a hivatásos gazdasági egzisztenciája magától folyólag nagyban biztosíthatnák. Attól nem tartunk, hogy ellenkező célú érve, akkor a hivatott gazdasági élet még kevésbé vennék igénybe a szükséges helyeken. Mivel részint a törvény ezt már bizonyos birtokokon rendeli s részint mert az igazán szakképzett gazdasági értéket mindinkább belátják.

Nem félünk az igazságtól.

Gróf Károlyi Sándor akciója az uszora ellen nagy felindulást, zajt vert föl a liberális sajtóban.

Persze azt gondolhatná a jóhiszemű, a becsületes ember, hogy ez a felindulás az igazságérzetnek s a kielégített emberi jó érzésnek elemi megnyilvánulása volt szemben avval az igazi, Istennek tetsző czélzattal, hogy a társadalom legszélesebb rétegeit megmentsük attól a pusztító rákfenétől, melyet az átkozott uszora név alatt ismerünk.

De hát nagyon csalódott az a jóhiszemű becsületes ember, aki liberális sajtónk felindulását ily erkölcsi nivón állónak találta. Bizony, e felindulás, e zaj a liberális sajtóban, valóságában s minőségében nem igen hasonlítható máséhoz, mint hogyha el tudjuk képzelni egy nagy ingoványos nádrengeteg farkas és róka társadalmának fölűvöltését, egymás hegyin hátán való rohanását, buvóhelyek, kiutak keresését, félelem s düh okozta fogvicsorgatását, fogsattogatását, mikor eddigi zavartalan s más hatalmast nem ismerő birodalmuk határán egyszerre csak megjelenik egy csomó vadász, kiknek hibázhatlan fegyvere s tévedni nem szokott golyója félelmetesen ismeretes az ő éles ösztönük előtt, s mikor azok kemény elhatározással s koncentrikus rendszerrel megkezdik ellenük a kiirtó hajtást.

Igazán, a liberális sajtó felindulásának jellemzésére nem tudunk, de keresve sem találhatnánk más jobb s megfelelőbb hasonlatot.

S elbámulva esünk gondolkozónak. Hogyan? Az uszorosok, a nép széles rétegeinek őrdögi gonoszúgu kiszípolozói ellen emelkedik a sujtó korbács, s ezek ijedelmének, dühének sziszegése a liberális újságok szózatos berkeiből adja ki a visszhangot? Hogyan? Hát a szabadelvűség, mely az ő szentséges szüzi tisztaságában oly fölséges káprázatos látomány, mely az ő égi lobogójával, melyen a „szabadság, egyenlőség, testvériség“ hármas szent jelszava fényeskedik, oly nagy vigasztalás s reménység az emberre nézve, hát ez a szabadelvűség csakugyan alombeli káprázat csak, s hármas jelszava, fölséges lobogója csak jelmez s takaró a népszípolozó gazok önzésének s hideg, kemény rablótermészetének leplezésére, kendőzésére? Hogyan? Csalódás volna csak az ember bizalma, reménykedése, a szabadelvűség három szent jelszavának társadalom-megváltó erejére nézve, mikor pedig legalább is abban bizakodhattunk, hogy amit a megváltás teljessége tekintetében nem adhat meg az első két jelzés, azt bőven s teljesen kárpótolja éppen a társadalmi leggyöngébb elemek támogatásában a harmadik jelszónak a testvériségnek érvényesülése? Hogyan? Hát e gyönyörű hármas jelszó nem tiszta tartalom, nem egész sulyu, a Krisztusi tanításból vert igazi arany, hanem csak amolyan hamis, talmipénzt, melylyel pénzváltós-

codva család s gonoszlelkű kufárok harácsol-
ják össze az emberek összes szellemi és anyagi
javait.

Gondolkodóba, aggodalomba ejthet lát-
szatra ez a jelenség, de azért ne csüggedjünk.
Az igazi szabadelvűség nem káprázat, nem
álomkép: igazi, megvalósítható eszmény az a
társadalom megváltására, bajainak meggyógyítá-
sára, a gazdagság s a szegénység közti merev
ellentétek megszüntetésére a társadalom-politi-
kában az altruizmus, az általános emberszere-
tet szellemének vezérlő gondolatá emelésére.
Csak az időben, a mában van a hiba, a szent,
eszményi gondolatot ma éppen annak esküdt
elleneségei bitorolják s önérdékük szerint hamis-
sítják isteni jelszavait. De várjunk csak s hiszem
az Istent, hogy nem soká kell várunk; jelei
vannak már az időnek s e jelek örvendetek;
azt jelzik, hogy nagyon közel jövőben kifacsar-
tatik már a szent zászló a bitorlók kezéből,
mikor aztán a zászló isteni jelszavai vissza-
állítatnak fölséges jelentőségükbe, a társadalmi
viszonyokra megkezdve átalakító, nemesítő, ja-
vító kihatásokat. Várjunk csak, a meghamisított
szabadelvűség méregfája nem nő az egekig,
közel van már a kidőlése, mert gyökerén ott
van a féreg s derekát hatalmasan tépi, haso-
gatja az igaz, jó emberek éles fejszéje . . .

Ily jele az időnek gróf Károlyi Sándor
uzsoraellenes akciója is s az az általános lel-
kesedés, az az általános, mint valami lethar-
gikus álomból való föllelékezés is, melylyel azt
az egész ország fogadta. Nem számítva itt ter-
mészetesen azokat az érdekeltségeket, melyek
e föllelépés sulya folytán nyakukon érzik már a
hurkot s nem számítva a hatalmas liberális
sajtót, mely közbevetőleg mondva, csak a birka-
türelmű nagyközönség nembánomsága, kritikát-
lansága, téha olvasmányok hajhászása s ebből
származó nemtörődömsége miatt válhatott csak
a emberiség s emberiség valóságos ellensége
daczára ily hatalmasa.

Gróf Károlyi Sándor akciójának hatal-
mas vezérgondolata az, hogy ne csak a pénz-
uzsora elleni nagyon is elnéző, hézagos s köny-
nyen kijátszható törvényünket s törvényes el-
járásokat szigorítsuk s az uszora hivatalos üd-
terjesztésével tegyük teljesen hatályossá, hanem
terjesztjük ki az így megjavított törvény in-
tézkedését, szigorúságának teljességét az áru-
uzsora és minden másfajta uszora is. Ez a
gondolat s annak a nagyközönség által történt
ujjongva fogadtatása volt az a vörös posztó,
mely a pseudo-liberálisokat olyannyira kihozta
eddig nyugalmából. Kikiáltották azt a keres-
kedelem elleni támadásnak: *feledve, hogy a
tisztességes kereskedelem nem üz áruuzsorát* s
feledve, hogy erősen kompromitálják a magyar-
országi kereskedői köröket, mikor ezek meg-
bizított vagy bitorlott képviselőiben az uszorá-
nak éppen ezen leggyalázatosabb neme érde-
kében fecskendezik mérgüket a kezdeményezőkre.

Persze azt még tagadásba sem merik venni,
hogy ez az áruuzsora nevezett szörnyűség
létezik (éppen ebből látszik, hogy mennyire lé-
tezik az!), de nem azon törik a fejüket,
hogy ha már pusztít, hát mily módon
szüntessük meg s tegyük ártalmatlanná. Ez a
mai álliberalizmus javulásának, vagy legalább
javulási képességének jele volna. Oh, sokkal
elvakultabbak, mintsem hogy ezt eszelekednek,
sokkal eszeveszettebbek, hogysem a saját érde-
kükben ezt tegyék. Meg van írva, hogy akit az
Isten elveszteni akar, előbb esztét veszi el.
Eszeveszettségüket látjuk: ez is az idők telje-
ségének nyomatékos jele.

Gonosz meggyanúsító czélzattal a föld-
uzsorát vetik föl: hogy hát az ellen mért nem
lépnek föl Károlyi Sándorék? S ujjongva harsog
föl a dühös örömkiallítás Kárpátoktól Adriáig
az összes nagy és kicsi, fővárosi és vidéki,
komoly és élezes tartalmu lapokon végig: igen
a földuzsora! Mi lesz hát a földuzsoraival?

Az álliberalizmus tinfogyasztói valósággal a
szegény tintahal védekezési módszerét sajátították

ki egyszerre: ha üldözöbe vétetik ez a halfajta,
piszkos nedv kibocsátásával teszi maga körül
a vizet zavarossá s magát menekülésében lát-
hatlanná. Ők is egy sulyos ellenváddal akarják
elterelni a nekik s pátronusaiknak kedves áru-
uzsoráról a közfigyelmet, hogy az így támadt
zavarosban menthessenek abból, ami menthető.
No meg az a gyanúsítás: Károlyi Sándorék
földbirtokosok s így ha ők a földuzsorát nem
üldözik, abban bizonyos az önérdék is szere-
pet játszhatik. S ez a gyanúsítás pár nap alatt
elterjed az egész magyar glóbuson s ami eleinte
csak félénk, félig-meddig elejtett gyanúsítás
volt, pár nap múlva harsogva tényként
említették. Persze nagyon jól ismerik a gyanu-
sításnak azt a tulajdonságát: semper aliquid
haeret; a vakmerő gyanúsításból mindig ragad
valami a gyanúsítottira.

Föl kell vetni tehát azt a kérdést, hogy
csakugyan létezik-e ez a földuzsora? Termé-
szetesen nem azért, hogy ha ez létezik, ennek
büntetlenségével a másfajta uszorát is szalvál-
junk, hanem azért, hogyha van, ennek lehetet-
lenné tevését és üldözését is követeljük.

*Csak hogy a szónak klasszikus, rigorózus
értelmében a földuzsora nem létezik.* Ezt nagyon
jól tudják az álliberalizmus pennaforogatói s
csak ily gyanúsításként használják a pénz- s áru-
uzsora mentésére.

Mi nagyon jól tudjuk, mire gondolnak;
azon visszaélésekre, melyek a gazdaságok vite-
lében, bérletében azok minél nagyobb jövedel-
meztetése érdekében, a cselédek, béresek, föld-
művelő munkások érdekeinek megcsontításában,
munkaerejének embertelen kihasználásában mu-
tatkoznak.

A magyar földbirtokosság, a magyar
gazdatiszti kar nyílt homlokmal néz a vád sze-
mébe s teszi azt megbeszélés tárgyává; az
után nem az ő aggodalmuk, hogy — vissza-
léte sül-e a puska, hogy a lövés, a golyó nem
az amögött álló érdekszövetkezet találja-e?

A gazdálkodás körében ily visszaélések
vannak. Ime, ezeket írja nekünk D—y G., a
gazdatiszti testület egyik érdemes tagja:

„Bizony vannak földbirtokosok, bérlok,
akik a népet mostoha bánásmódban részesítik,
olyképpen, hogy pl. 3—4, sőt több béres-
családot helyeznek el egy szobába, bérüket a
minimumra redukálják . . . A birtok legrossz-
szabb részére számítják a konvenziós földet s
azt is csak számtalan kérésre, könyörgésre
miveltetik meg az utolsó pillanatban. A cseléd-
ség gabonajáradóságát a legrosszabb gaboná-
ból adják s amellet fuvarosról kell gondos-
kodni a cselédnek, hogy megőröltesse éleszt a
malomban. Ha állattartást engedélyeznek nekik,
arra annyi takarmányt számitanak, amelyből
a jószág csak éppen végetelni képes, a ser-
tések számára pedig járást nem juttatnak. A
legkisebb hibáért, botlásért pénzbüntetéssel
sújtják a cselédeket, kereskedést állítanak fel,
meghagyva a cselédségnek, hogy csak ott sze-
rezhetik be, persze méregdrágán, élelmi- és
ruházati kellékeiket. Természetesen szeszcsita-
lok is méretnek ily helyeken s ha a cseléd
fizetéséből nem bírja már fizetni adósságait,
ugy mindene ottmarad az uraságnál. A szegény
béres aztán bunak eresztett fejfel gondolkoz-
hatik szomorú sorsán, mehet koldulni, mert
mindenből kifosztották. Az urasági padláson
pedig összegyűlnek garmadával a kizsákmányolt
béresnek ágyneműje, ruhaféléje, butorzata s az
uraság kezébe kerül a cselédnek élére rakott
utolsó garasa is.”

„Az irtalmat nem ismerő úzerek a sze-
gödményes munkással is hasonlóan bánanak el,
az ő jogos keresetüket szintén megsorbítják.
Tudok olyan bérlet, aki 6 frtot ígér egy kat.
hold gabona learatásáért és mindannak daczára
alig kap embert, aki gabonáját levágná. Ennek
oka az, hogy addig, míg az aratás folyik, na-
gyon szépen bánik az illető aratóival, de amint
végeznék és leszámolásra kerül a dolog, elő-
fordul, hogy pl. egy 40—45 kat. hold nagy-

ságu tábla mint 30—35 kat. hold területű lesz
kifizetve. A gazdasági munkások jövedelmeinek
megrövidítése, verejtékük gyümölcseinek el-
tulajdonítása által akarja az ily bérli bérletét
könnyebben fizetni, jövedelmét, vagyonát növelni
s erre nézve a spekulációnak a ravasz fondor-
kodásnak mindenféle módját kieszei, számtalan
csaléttel igérettel, esetleg hamis szerződéssel
magához édesgeti a jóhiszemű munkásokat s aztán
megnyuzza, megsarcolja őket, ígéreteit leta-
gadja. Sok helyen az aratókat, cseplőket ár-
lejtéseknél, kartelleknél teszi ki. Pl. elhatá-
rozza egy bérli, hogy az idén a cseplőknek a
szokott 4% helyett 3½ százalékat ad. A szom-
szédok ezt hallva, szintén követik e módot s a
nyomorult még kénytelen az ily szerződést is
elfogadni, hogy keresethez jusson. A bérli
talán a következő évben még nagyobb szorit
a srófon: 3%-on adja ki a cseplési mun-
kálátot.”

„Némelyik szolgálatadó még a törvény-
szabta járulékokat sem fizeti ki cselédjének,
betegsége, katonai gyakorlata alatt lenyírál
béréből, vagy ha szolgálatában megnyomorodik
a cseléd, pár forinttal kiszurja a szemét az
illető bérli s aztán kidobja őket a nyomorba.
Léteznek viszont oly helyek, hol a törvény-
hatóság tudtán kívül vagy annak kijátszásával
a cselédnek nincs se ünnepe, se vasárnapja.”

„Sok helyen meg a gazdatiszt önkényétől
függ a gazdasági munkás . . . Le-lecsip bérük-
ből, konvenziójukból, kötelezővé teszi, hogy
minden cseléd bizonyos számú baromfit, tojást
vagy egyéb háztartási czikkeket köteles beszo-
gáltatni, vagy levon a napszámok járandó
összegéből, pénzbüntetéssel sújtja alattvalóit, a
szerződéses munkások fölveteléhez köt ki bi-
zonyos összeget, pénzért osztogat állásokat stb.”

Sulyos állítások ezek, amiket D—y G. ur
hozzánk intézett közléseiből, mint aktuálisokat
ime most a földbirtokosság s gazdatiszti kar
egyete me elé boesátunk. Meg vagyunk győ-
ződve, hogy azok mindegyikének ura, bizonyí-
tója tud lenni D—y G. ur.

Csak az a kérdés, hogy a magyar gazda-
és bérli-közönségnek s a gazdatiszti karnak
mely rétegeiben található meg ezek a bűnös
visszaélések? S még kérdés az is, hogy az
ugynevezett liberális sajtó meri-e követelni a
ténybizonyítást, neveket követelve D—y G.
urtól?

Fájdalom, ily visszaélések vannak s azok
megszüntetésére iránt éppen a gr. Károlyi Sán-
dorék vezetése alatti gazdasági egyesületek tet-
ték meg az inicziatívát s az ő törekvések gyü-
mölése érett meg ama törvényhozási művekben
is, melyek Darányi miniszter nevét már máig
is oly értékessé tették Magyarország gazdasági
életében . . .

A magyar mezőgazdasági érdekek nagy-
érdemű harczosa, gróf Károlyi Sándor pedig
nyugodt s hideg méltósággal nézheti az ellene
folyó fulánkos harcot: nagy intencziói lassan-
ként megvalósulnak s ezek összege életének
oly monumentuma lesz, melyről megtörve omlik
vissza minden ellenséges hullám s amelyen
kitörölhetlen aranybetűkkel fog ragyogni a
mondás: érdemes volt élnem! N. I.

A nem okleveles gazdatisztek mozgalma.

A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesü-
letének mult hóban tartott közgyűlését meg-
nyitó beszédében Bujanovics Sándor az egye-
sület elnöke nyilatkozott azon álláspontól, me-
lvet az egyesület a nem okleveles gazdatisztek
mozgalmával szemben elfoglal s hangsúlyozván
azt, hogy ma, amidőn még a kellő tapasztalatok
a gazdatiszti törvény hatásáról rendelkezésre
nem állanak, a törvény módosítását czélzó min-
den lépést korainak és elhamarkodottnak tart,
együttal azon fontos kijelentést tette, hogy ha
a törvény végrehajtása körül szerzett tapasza-

latok a módosítást indokoltá fogják tenni, az egyesület maga fogja a törvénynek módosítását, egyes intézkedéseinek javítását kezdeményezni. Örömmel regisztrálhatjuk, hogy az egyesület elnökének e kijelentései nem tévesztették el hatásukat a nem okleveles gazdatisztek mozgalmára. A józanabb, megfontoltabb elemek, a kik tudják, mennyi része volt a Gazdatisztek Országos Egyesületének a törvény megalkotásában s akik érzik, hogy mily hatással és befolyással lehet ezen egyesület közreműködése annak esetleg szükségessé váló megváltoztatásában, tartózkodó álláspontra kezdenek helyezkedni a mozgalommal szemben, annyival is inkább, mert azt tapasztalják, hogy a mozgalom vezetésében és irányításában a maga talaján érvényesülni nem bíró idegen befolyás kezd domináló szerepet játszani, amely befolyás a gazdatiszteknek nem előnyére, de nagy hátrányára oly ténnyé és irányba terelheti a mozgalmat, amely irány a következményekkel is számolni tudó, gondolkodó elemek intencióinak meg nem felel. Nem az volt ezeknek a célja, hogy mozgalmuk a gazdasági kar amúgy sem tömör sorai közé bomlasztó és szétválasztó ékként fészkelődjék be, hanem csak az, hogy az új törvénynek szerintük sérelmes intézkedései orvosoltassanak és azért nem is helyeslik, sőt egyenesen elítélik a mozgalom vezetőinek azon törekvését, amely a nem okleveles gazdatisztek külön egyesületének megalakítását tűzte feladatává s amely törekvés nem az erők egyesítésére, hanem az úgy is gyenge testületi szellem szétzúllására vezet.

Az oklevéllel nem bíró gazdatisztek mozgalmát vezető végrehajtó-bizottság folyó hó 1-én tartotta meg azon értekezletét, melynek tárgya volt az emlékirat megszerkesztése, amelyet majd küldöttségileg fognak átnyújtani Széll Kálmán miniszterelnöknek, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek, a képviselőháznak és az összes politikai pártok vezéreinek. Az emlékiratban kéri az 1900. évi XXVII. törvényzikk megváltoztatását, mert ezzel a törvénnyel az oklevéllel nem bíró gazdatisztek ki vannak zárva az állami birtokokról, a kötött birtoknál és az olyan birtokoknál való alkalmazásból, amelyek tulajdonosa 3000 korona adót fizet. Pedig, amint mondják, Magyarország 9500 gazdatiszta közül 8500 nem bír oklevéllel s ezek a gazdatisztek a törvény értelmében három év letelte után kénytelenek lennének más foglalkozás után nézni.

Aki ismeri és helyesen magyarázza a törvény szövegét, az tudja, hogy a nem okleveles gazdatisztek végrehajtó-bizottságának memorandumja hamis praemissákból indul ki, amidőn azon következtésre jut, hogy a nem okleveles gazdatisztek három év múlva ugyszólván földönfutókká válnak. Kimutattuk már több ízben, mennyire alaptalan félelmük attól az elenyésző esekély előnytől, amit velük szemben a törvény az okleveles gazdatiszteknek nyújt s csak ismétlé sekbe bocsátkoznánk, ha e kérdés felett a vitát tovább folytatnók. S ha nem sikerült az oklevéllel nem bíró gazdatiszteknek bebizonyítani, hogy mozgalmuk jogosult, hogy érdekeik veszélyeztetve vannak, nem is remélhetik a mértékadó körök rokonszenvét és támogatását törekvéseik számára megnyerhetni akkor, amidőn ezek kénytelenek tapasztalni, hogy a vélt sérelmek orvoslására felhozott argumentumok hamis adatokra vannak alapítva. Azon állításnak a megkoczkáztatása, hogy 9500 gazdatiszt közt csak 1000 bír oklevéllel, valóban merész vállalkozás és bizalmat nem gerjeszt.

Amint értesülünk a mozgalom terjesztését a vidékeken összehívandó gyűléseken is meg fogják kísérelni és legutóbb Debreczenben tartottak értekezletet.

Értesítés.

Esetleges reklamációk kikerülése végett értesítjük t. olvasóinkat, hogy lapunk ezentúl minden hó 15-ike után következő szerdán, tehát július 16-án, aug. 20-án, szeptember 17-én, október 15-én, november 19-én és december 17-én fog megjelenni. Szerk.

Földbirtokosok figyelmébe.

A Gazdatisztek Országos Egyesülete irodájában sok állást kereső gazdatiszt van előjegyezve, kiknek bizonyítványmásolatai és egyéb okmányai is rendelkezésére állanak. Tisztelettel kérjük a gazdatisztek alkalmazni óhajtó földbirtokosokat, hogy bizalommal egyesületünkhöz fordulni sziveskedjenek, amely készségesen és teljesen díjtalanul ajánl megfelelő gazdatiszteket. Az előjegyzett gazdatisztek bizonyítványmásolatai az egyesület irodájában megtekinthetők, illetve betekintés végett az állást betölteni óhajtó földbirtokosoknak bérmentesen megküldetnek. Ügyvezetőség.

Országos gépész-egyesület szakavatott gépészeket minden időben felvesz és elhelyez. Közlönye: „Magyar Gépípar” évi előfizetési ára 8 korona, Budapest, Köztelek.

Kedvezmények egyesületi tagok részére.

1. Politikai napilapok, szakközlönyök, szép-irodalmi és élelzapok.

A kedvezményt adó lapokra a „Gazdatisztek és Erdőgazdák Országos Egyesületének tagjai” kedvezményes áron, az egyesületi iroda útján fizethetnek elő.

Budapest. Képes politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sarkantyus-u. 3. Előfizetési ára egy évre 12 frt. Tagjainknak 9 forint, árengedmény 25%.

Borászati Lapok. XXX. évfolyam. Szerkesztő Baross Károly. Előfizetési ára egy évre 5 frt, fél év 2 frt 50 kr. Tagjainknak egészévre 4 frt, fél évre 2 frt. 20%.

Egyetértés. Polit. napilap. Kiadóhivatal Budapest, IV. Napóvalde-utca 8. 32-ik évfolyam. Előfizetési ára 20 frt helyett, 14 frt, árengedmény 30%.

Képes Néplap. Előfizetési ára 1/4 évre 70 kr., 1/2 évre 1 frt 20 kr. Egyesületünk tagjai iradónk útján 15% kedvezményrel fizethetnek elő a lapra.

Magyar Bazar. Divalap. Kiadóhivatal Bpest, Kerepesi-ut. Megjelenik havonként 2-szer. Előfizetési ára 1 évre 12 kor., tagjaink kedvezményrel fizethetnek elő a lapra.

Magyar Gazdák Lapja. Gazdasági szaklap. Kiadóhivatal Budapest, V. Akadémia-u. Előfizetési ára egy évre 8 frt helyett 6 frt. 25%.

3. Szállodák.

A szállodák által adott árkedvezményt csakis egyesületünk tagjai vehetik igénybe, tagsági igazolványuk (tagdíj lefizetési nyugta) felmutatása mellett.

Continental szálloda. Budapest, V. Nádor-u. 22. Udvari szobák árából 10%.

Erzsébet Királyné szálloda. Budapest, IV. Egyetem-u. 5. a szobák árából 20%.

Metropole szálloda. Budapest, VIII., Kerepesi-ut. a szoba árakból 10%.

Nádor szálloda. Budapest, IV. Vámbácz-körút 2. a szobák árakból 25%.

Páris szálloda. Budapest, Váci-körút 25. a szoba árakból 10%.

Fürdőkedvezmények.

Az alább megnevezett fürdőigazgatóságok, a kezelésükben levő gyógyfürdők igénybevétele esetén egyesületünk tagjainak az alábbi kedvezményeket engedélyezik:

„Szűcs” az utóidényben 50% kedvezményt ad.

„Süfők” tagjainknak tagsági igazolványuk bemutatása esetén a szoba áraknál az elő- és utóidényben, június és szeptember hónapokban 50%, a fürdőidényben július és augusztus hónapokban 20%-ot.

„Merkle” fürdő” aug. 25-től szeptember hó végéig 50% lakás és fürdőkedvezményt nyújt.

„Bazisfürdő” tagjainknak, kik a nevezett fürdőszállodákban vesznek lakást a fürdőárakból (fürdő kivételével) valamint az étkezésnél 20-20% árkedvezményt nyújt.

Gyárosok és kereskedők.

Bächer Rudolf. Budapest, VII. Nagymező-utca 68. Ékek és egyéb talajmivelő eszközök, áreng. 10%.

Brázay Kálmán. Budapest, IV., Múzeum-körút 23. Fűszer- és gyarmatarúk után 2%, só-s-borszesz, 20%.

Brünner Testvérek. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. Lámpák, lámparészek és lámpások, 10%.

Calderoni és tsa. Bpest, Váci-utca 30. Optikai tárgyak, szemüvegek, látócsövek, hőmérők 10%.

Ditmar R. Budapest, V., Fürdő- és Nádor-utca sark. Lámpák, lámparészek, lámpások, áreng. 5%.

Elfinger M. J. és fia. Budapest, V., Thonet-udvar. Vízmentes szövetek, ponyvák, zsákok, kendertömlők, esőköpnögy és gazdasági sátorok, árengedmény 5%.

Dóna Döme és fia. Budapest, IV., Mária-Valléria-utca. Papír, írószerek, nyomtatványok és főlgyezési könyvek raktára, áreng. 5%.

Fairbanks mérleg- és gépgyár r.-társ. Budapest, Andrássy-u. 14. gazd. gépek, tizedes és százados mérlegek 10%.

Feldmann és Kádár. Budapest, VI., Teréz-körút 34. Műszaki és gazdasági kellékek, szárazok, fűrészek és reszelők. Orosz és amerikai henger- és gépolajok, oliva gépolaj, 15%.

Freund A. és fia. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 3. Nyerges, löszerszármok, bőrdöngők és utitáskák, löpököröczök, istálló- és tisztító szerek, 5%.

Fuchs G. Budapest, VII., Károly-körút 1. Gazdasági gépek, tizedes és százados mérlegek, árengedmény 5%.

Geitner és Rausch. Budapest, Andrássy-ut 8. Háztartási és konyhafelszerelési cikkekkel 10%, műszaki szárazok, munkagépek, kutszivattyúk, tűzőltő-fecskendők és tűzőltő-felszerelésekből az áru és vételhez képest 5-10%-ig.

Groag Lipót fia. Budapest, VI., Váci-körút 43. Uri és női fehérnemű, férfi ingek, gallérok, kézlők, zsebkendők; fűzők és kötött áruk, stb. áreng. 6%.

Glass és Társa. Budapest, IV., Múzeum-körút 5. Uri fehérnemű, vízhatlan esőköpnögyek, Jaeger-áruk, árengedmény 5%.

Hatschek Emil. Budapest, Andrássy-ut 13. Látszerek és norinbergi diszmiáruk, árengedmény 10%.

Huzella M. Budapest, Váci-utca 1. Vadászfény- és vadászkelekkből (töltények kivételével) 5%.

Kanitz C. és fia. Budapest, Dorottya-utca 10. Papír- és írószerek, nyomtatványok, amerikai írógépek, árengedmény 10%.

Kontur Alajos. Budapest, IV. Lipót-utca 10. Üveg és porcellán készletek és használati edények; képezetek és tábla-üveg raktár, áreng. 10%.

Külme Ede Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 10%.

Kirner József. Budapest, IV., Szervita-tér 2. Vadászfény- és vadászkelekek, forgópisztolyok stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 10%.

Kunz József és társa. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérnemű, szőnyeg és pokrócz áruk 5%.

Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérnemű, női és uri divatcikkek, szövött-áru, árengedmény 5%.

Károlyi György. Budapest, V., Dorottya-u. 10. Papír, író- és rajzszerek, 10%.

Kertész Jenő. Budapest, Kerepesi-ut 8. Diszmiáruk és uri divatárak, 10%.

Lakos Nándor Friedländer József mezőgazdasági gép- és szélmotor- és szivattyúgyár magyarországi vezérképviselete és főraktára Budapest, Külső-Kerepesi-ut 1. sz. Árengedmény 15-17% ig.

Leitersdorfer D. és fia. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 6. Kész férfi és női ruha-raktár, ruha szövetek, árengedmény 5%.

Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 5%.

Molnár és Moser. Budapest, Koronaherceg-ut 9. Illatszerek, szappanok, háztartási és gazdasági cikkek, gyógyárak, vegyszerek, kötszerek, árengedmény 10%.

Magyar fém- és lámpa-áru gyár r.-t. Budapest, V., Gizellátér 1., VI., Teréz-körút 1., VIII. Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvár, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengedmény 10%.

Melichár Ferencz. Budapest, Nagymező-utca 68. Vetőgépek, áreng. 10%.

Neoschil Alajos. Budapest, IV., Váci-utca 27. Kőlétszer, irószatli berendezések, gazdasági nyomtatványok és könyvek 10%.

Radwaner és Ronaimag- kereskedők, J. C. Schmidt erfurti magtermelő, német cs. és kir. udv. szállító, egyedüli magyarországi főraktárosai, Budapest, V., Nádor-u. 8., egyesületünk tagjainak a világhírű erfurti magvak árjegyzéki áraiból 5%-ot engedélyeznek.

Szántó és Glass. Budapest, IV., Múzeum-körút 37. Uri fehérnemű, ingek, kézlők, gallérok, áreng. 5%.

Szénássy és Reimann. Budapest, IV., Ferencz-teret 9. Papír, írodai felszerelések, nyomtatványok, levéldobozok, áreng. 10%.

Szőnyegház. Budapest, IV., Károly-körút 26. Szőnyegok, függönyök, terítők, ágyneműek, vasbutorok, pokróczok és lakásberendezési cikkekkel 10%.

Szűcs Zsigmond. Budapest, VI., Nagymező-utca 68. Széna-gyújtók, trieurók, rosták, tengeri morzsolók, szeeskavágók, darálók járgányok, borsajtók és vizök, mérlegek s egyéb gazdasági eszközök, áreng. 12%.

Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület tulajdona.

A „PÁTRIA” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása.